

‘ Kennisknooppunt voor familiegeschiedenis ’

Luc De Backer

Daknam

Penningkohieren 1571 - 1575 - 1577

**FV-Land van Waas
Sint-Niklaas
2013**

Met steun van de
Vlaamse overheid

Uitgave: 2013

© Niets uit deze uitgave mag door middel van druk, fotokopie, microfilm, of op welke andere wijze ook worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt, zonder schriftelijke toestemming van de uitgever.

D/2013/10.639/

Inhoudstafel

Inhoudstafel	I
Inleiding	II-IV
Wat zijn penningkohieren, hun nut, hun belang en overzicht van de reeds bewerkte kohieren voor het Land van Waas	II
Waar worden de penningkohieren bewaard?	
Het nut van de penningkohieren.	
Het belang voor de familiekundigen.	
Reeds bewerkte kohieren voor het Land van Waas	
Aangifte, munteenheid, landmaten, afkortingen en glossarium	III
Schrijfwijzen, ontleding van het kohier	IV
Uitbating	
Bibliografie	
Penningkohier 1751	1
Het kohier	4-18
Huurders en eigenaars	19
Afdrijvers	22
Verpachte tienden	24
Toponiemen	25
Penningkohier 1575	26
Het kohier	28-44
Index op persoonsnaam	45-50
Index op toponiemen	51
Penningkohier 1577	53
Het kohier	55-71
Eigenaars en huurders belastingplichtigen	72
Afdrijvers	73
Eigenaars die verhuren	75
Index op toponiemen	78

Inleiding

Wat zijn penningkohieren ?

Het zijn belastingslijsten ingevoerd onder het bewind van Alva. De bedoeling ervan was de vorst een vast inkomen te bezorgen en minder afhankelijk te maken van de Staten-Generaal. Er werden kohieren opgemaakt van 1569 tot 1586. De penningbelasting wordt geheven volgens een vooraf bepaald percentage.

Waar worden de penningkohieren bewaard?

Het penningkohier van Daknam anno 1569 (de honderdste penning) wordt bewaard in het Rijksarchief te Brussel (Inventaris T109 –Audiëntie 618)

De kohieren van 1571,1575 en 1577 worden bewaard in het Stadsarchief van Gent onder de reeks 28 bis 11-50.

Het nut van de penningkohieren

De penningkohieren bieden onder meer informatie over de inwoners van een gemeente (de belastingplichtigen tevens gezinshoofden), het bevolkingscijfer, de toponymie, de bedrijfsstructuur, het grondgebruik, de tiendheffers en de taalkunde.

Het belang voor de familiekundige

Voor de familiekundige is het van belang dat zoveel mogelijk penningkohieren worden bewerkt. Immers hierdoor zal het onderzoek naar bepaalde namen of personen des te sneller kunnen verlopen naarmate er meer bewerkingen worden uitgegeven. Hierdoor vindt men de situering van bepaalde families terug met hun grondbezit en hun grondgebruik.

Reeds bewerkte kohieren voor het Land van Waas

De Backer, L. : Sint-Niklaas : XXe en Ve penning. - Sint-Niklaas 1991.

De Backer, L. : Kohieren van de 100ste penning van de keure anno 1569 en de 20ste penning van het Beverse anno 1571 te Sint-Niklaas . Sint-Niklaas 1996.

De Backer, L. : De tiende penning te Sint-Pauwels 1574. - Sint-Niklaas 1999.

De Backer, L. : De twintigste penning te Sint-Pauwels 1571. - Sint-Niklaas 1998.

De Backer, L. : De vijfde penning te Temse in 1577. - Sint-Niklaas 2000.

De Backer, L. : De vijfde penning te Kemzeke in 1584. - Sint-Niklaas 2001

De Backer, L. : De vijfde penning te Kemzeke in 1577. - Sint-Niklaas 2002.

De Backer, L. : De vijfde penning te Stekene in 1584. – Sint-Niklaas 2005.

Dierick, E. : Penningkohieren Exaerde: tiende penning 1574. Eksaarde 2003?.

Maris, A.: Bazel in 1571. Heemk. Kring Wissekerke, 10de jaargang 1985.

Maris, A.: Kruibeke in 1571. – Heemk. Kring Wissekerke, 9de jaargang 1984.

Peleman, L. : De honderdste penning te Elversele in 1569. - Elversele 1996.

Van Driessche, R. : De penningkohieren van Lokeren (1571-1577).

In : Lokeren vroeger. Brugge 1990, p. 123-132.

Van Puyenbroeck, W. : Het kohier van de honderdste penning 1569 van Nieuwkerken-Waas. - Antwerpen 1986.

Van Puyenbroeck, W. : De kohieren van de 20^e penning 1571-1572 van Nieuwkerken-Waas. - Antwerpen 1987.

Van Puyenbroeck, W. : Het kohier van de vijfde penning 1577 van Nieuwkerken-Waas. - Antwerpen 1987.

Van Puyenbroeck, W. : Het kohier van de vijfde penning 1584 van Nieuwkerken-Waas. - Antwerpen 1987.

Van Puyenbroeck, W. : Het kohier van de vijfde penning 1586 van Nieuwkerken-Waas. - Antwerpen 1988.

Van Puyenbroeck, W. : Sint-Niklaas : kohier van de 5de penning 1584. - Sint-Niklaas 1990.

Van Puyenbroeck, W. : De 20^e penning 1571 Vrasene-Meerdonk. - Sint-Niklaas 1993.

De aangifte

Aangifte door de **pachters**

Iedereen die onroerende goederen in bedrijf had en die als laatste pachter de vruchten ervan had geoogst, moest daarvan schriftelijke aangifte doen bij de wethouders van de gemeente waar die goederen gelegen waren. Hierbij diende onder meer de jaarlijkse pacht prijs en de eigenaar te worden vermeld.

Aangifte door de **eigenaars**

Ook de eigenaars werden op dezelfde onroerende goederen en heerlijke rechten belast als de pachters.

De gebruikte munteenheid

De munteenheid is het pond parisis.

1 pond parisis = 20 schellingen parisis

1 schelling parisis = 12 groten parisis

1 groot parisis = 12 deniers parisis

Zowel hier als in het corpus van het kohier worden de huurwaarde en de vijfde penning uitgedrukt in ponden, schellingen, groten en deniers (parisis) en wel als 0-0-0-0 i.p.v. 0p0sch0gr0 d o.w.v. de gemakkelijker typografische weergave en de vrij eenvoudige herkenbaarheid.

De gebruikte landmaten

In het kohier worden als oppervlaktematen de standaardmaten gehanteerd voor het Land van Waas, nl. de Gentse.

1 bunder = 900 roeden

1 gemet = 300 roeden

1 roede = 14,8533 m²

Het vierendeel is 225 roeden of ¼ bunder.

Afkortingen

fs	zoon van
fa	dochter van
kd	kind
kdn	kinderen
wed.	weduwe

Glossarium

Afdrijver	Hij die land bebouwt buiten de gemeente waar hij woont
Afdrift	Geheel van afdrijvers of zij die land bebouwen buiten de gemeente waar ze wonen
Afzetenen	idem afdrijvers
Bijlevinghe	levenslang vruchtgebruik van enig goed
Cijns	jaarlijkse rente ; als altijddurend pachtgeld van afgestane grond
Ettinge	weide
Hoir (hoors)	erfgenaam ; afstamming in rechte lijn
Inslag	strook land langs een weg of wijk
Meers	weide, grasland
Opzetenen	Inwoners van de gemeente
Ter tochte	vruchtgebruik voor het levensonderhoud
Tiende	het tiende deel (van iets) als opbrengst aan de kerk ; later ook aan wereldlijke personen
Vierkante roede	14,8533 m ²

Schrijfwijzen

Al de namen werden omgezet om gemakkelijk te kunnen rangschikken en de verbogen persoonsnamen werden onverbogen weergegeven. Bv. "shertoghe" wordt "(de) hertoghe", en "Thoens" wordt "Thoen".

De spelling van de persoonsnamen is in hetzelfde kohier vaak wisselend. Voorbeelden hiervoor zijn: Schalcken en Scalcken, Duerinck en Duerynck.

De toponiemen zijn overgenomen zoals in het kohier. Maar de namen van instellingen zijn in de huidige spelling. Bv. de kerk van Daknam. Maar ook hier is de spelling niet erg consequent. "Au en ou" worden door elkaar gebruikt bijvoorbeeld in couter en cauter. De beschrijving van de plaats verschilt ook soms Dorp en Durp, Meersacker en Mersacker.

Uitbating

Onder het begrip uitbating wordt een geheel van gronden verstaan, zowel in pacht als in bezit, die door eenzelfde inwoner van een bepaald dorp bebouwd worden, en alleen dan als de woning (hofstede, huis...) van de uitbating in dat bepaalde dorp ligt.

Gronden die door afzetenen bewerkt worden (grond en hofstede niet in hetzelfde dorp) laten we hier buiten beschouwing. Als uitbating komt enkel de autochtone bevolking in aanmerking.

Er zijn 64 uitbatingen die we gerangschikt hebben volgens de grootte van het land dat ze bewerkten.

Bibliografie

De Potter, Fr. en J. Broeckaert: Geschiedenis van de gemeenten der provincie Oost-Vlaanderen. Derde reeks. Arrondissement Sint-Niklaas. 1de deel. Daknam. Gent: Annoot-Braeckman, 1881.

De Schrijver, Hippoliet: De oude landmaten in Vlaanderen. – Brussel: Stevin, 1968.

Serrure, C.P.: De weerbare mannen van het Land van Waas in 1480 en 1552. – Bewerkt door H. Rottier. – Sint-Niklaas: VVF-Land van Waas, 1991.

Stallaert, Karel: Glossarium van verouderde rechtstermen, kunstwoorden en andere uitdrukkingen uit Vlaamsche, Brabantsche en Limburgsche oorkonden. – Leiden: Brill, 1890 (dl. 1-2) Handzame: Familia et Patria, 1978 (dl. 3).

Van den Abbeele, Hans: De penningkohieren als sociaal-ekonomische en demografische bron. In: Annalen van de KOKW, deel 90 (p.109-288.)

Van den Abeele, Hans: De penningkohieren als sociaal-ekonomische en demografische bron. Gent, Proefschrift 1984-85.

Verbesselt, Jan: Oude cijzen, munten en maten. – Kortemark: Familia et Patria, 1982.

Verwijs, E. en J. Verdam: Middelnederlandsch woordenboek. 11 dln. – 's Gravenhage: M. Nijhoff, 1885-1941.